

Centre d'Estudis i Documentació
Internacionals a Barcelona

Notes per a la presentació del llibre *La fragmentación del poder europeo* de José Ignacio Torreblanca

Jordi Vaquer i Fanés, Director del CIDOB

José Ignacio Torreblanca

- *Advertència*: som amics personals i intel·lectualment coincidim en molt.
- Format com a polítològ (i se'n reclama), segueix donant classes a la UNED
- Doctor en Ciències Polítiques per la Universitat Complutense de Madrid (de les primeres generacions que va fer tots els estudis a Madrid, però amb rigor europeu) sobre l'ampliació de la UE: coneix la nova Europa des de la gestació
- Actualment comentarista d'actualitat internacional: nova generació i un nou model: treballa en un think tank (primer Elcano, ara ECFR), columnista sense haver estat reporter, blogger ('A golpe de Azul', 'Café Steiner'), twitter, agitador de seminaris i debats.
- A Espanya representa una nova generació d'analistes, dels qui ell és pioner:
 - Articulats al voltant del món dels think tanks (i dels blogs)
 - Connectats a Europa i a Espanya
 - Línies de fractura amb la vella generació (Kosovo, visió de l'Europa de l'Est com a oportunitat, un món més ample i complex sense ser 'arabistes' o 'africanistes' o 'sinòlegs')
 - Comencem activitat intel·lectual amb Espanya a la UE, post- guerra freda i post-11 setembre.
- A Europa forma part d'ECFR, un projecte intel·lectual:
 - Impulsat per Mark Leonard (1974) i Georges Soros, amb el recolzament de primeres figures (Martti Ahtisaari, Joseck Fischer, Emma Bonino, Javier Solana)
 - Think tank paneuropeu, però no de Brussel·les: Londres, Roma, Madrid, Berlín, París, Sofia, Varsòvia.
 - Analistes joves i alternatius com ell, molt bona comunicació, conceptes atractius (l'espectre d'una Europa multipolar). Models semblant a European Stability Initiative.

Evolució del projecte ECFR

- Llibre de Mark Leonard: 'Perquè Europa liderarà el segle XXI?': potencial enorme, fe en el projecte europeu
- Idea inicial: fragmentació del poder europeu. Molt ben expressada per J.I. Torreblanca => cal agrupar-se, cohesionar-se, actuar units
- Segon moment => Impotència respecte als poderosos del món (especialment Rússia – think tank 'anti-rús'), *Power Audit* respecte a Rússia, Estat Units,

Centre d'Estudis i Documentació
Internacionals a Barcelona

Turquia, etc. Preocupació per la irrellevància. (moment en què JI Torreblanca escriu el llibre)

- Tercer moment: Temor per Europa en sí, no només el seu paper al món: projecte sobre 'Alemanya a Europa' (JI Torreblanca n'és impulsor des d'una perspectiva sud-europea), Georges Soros (principal finançador) es preocupa per la democràcia i per la sostenibilitat del projecte europeu
- La Reinvenció d'Europa: (Torreblanca des de El País i Café Steiner). Escenaris de futur per a Europa, trobades amb vells i nous líders, elaborar una nova 'narrativa per a Europa' que no sigui la de la Pau ni la del mercat comú. Però també en política exterior: Primavera Àrab com a centre nou d'interès.

Importància del llibre

- Pensar Europa en llengües que no siguin l'anglès és important. Hi ha un debat en anglès, paneuropeu, a vegades desconnectat de les realitats nacionals: quan aquestes reapareixen, és una sorpresa desagradable (Polònia del Kaczynski, referèndum irlandès, veto britànic, etc.).
- Vincula tres idees importants:
 - què ens ha de preocupar i què no del declivi relatiu d'Europa
 - quin és el potencial d'Europa si es supera la fragmentació
 - com es pot sobreviure com a 'herbívor' en un món de 'carnívors'
- Arriba just abans de tres esdeveniments fonamentals, i tots tres li donen la raó:
 - Crisi de l'Euro: perfecta il·lustració de la fragmentació i els problemes de prendre decisions en comú
 - Primavera àrab: demostra la vigència dels valors que Europa no hauria de renunciar a defensar
 - Posada en marxa accidentada del Servei d'Acció Exterior: el Tractat de Lisboa no és la solució

La gran crisi europea

No és una crisi de deute sobirà, sinó una confluència de diverses crisis alhora, i no són necessàriament noves, sinó en molts casos acumulades. Hi ha tres aspectes: econòmic, institucional i polític.

ECONÒMIC

- Crisi de governança econòmica, òbviament: l'euro en perill. I la 'solució', o més ben dit el pegat, que és concentrar-se només en l'austeritat, és un fre enorme al futur.
- Crisi de solidaritats, començant pel pressupost (convertit en un autèntic basar), seguint per l'euro (i els eurobons que no arriben), amb Schengen (cas dels 20.000 tunisians de Lampedusa i el tancament de la frontera francesa)

Centre d'Estudis i Documentació
Internacionals a Barcelona

- Crisi de model social i pacte intergeneracional: desmantellament selectiu de l'estat del benestar, la generació dels cabells grisos està carregant tot el pes sobre uns joves minoritaris (ecologia, atur, creixement, inseguretat laboral)

INSTITUCIONAL

- Crisi d'integració, on totes les regles es posen en dubte (per primera vegada el Regne Unit veta, però l'amenaça és constant: Finlàndia, Eslovàquia, Xipre, tothom!)
- Crisi d'ampliació: alguns no han digerit les anteriors, les futures ampliacions força aturades.
- Crisi de governança: Incapacitat de decidir internament, ni d'incidir externament

POLÍTIC

- Pèrdua de confiança dels ciutadans cap als seus representants: baixa estima de les institucions representatives
- Pujada de l'alter-política (indignats), però també del populisme anti-institucional (partits populistes a la majoria dels parlaments de la UE)
- Erosió dels mecanismes formals: Parlament (governos tecnocràtics), Constitucions (Espanya, Hongria), Mitjans de Comunicació (Hongria, Itàlia, Eslovàquia), Justícia, pagar impostos, corrupció, govern dels bancs (Regne Unit, Espanya)

Europa al món

- El problema no són els emergents:
 - El seu creixement no és tan sòlid ni tan perillós com sembla
 - Cada cop més països tenen els valors que Europa ha defensat, encara que no tinguin Europa com a model
 - El seu creixement és tant una amenaça com una oportunitat
- El problema és Europa:
 - Per la seva crisi interna
 - Per falta d'ambició internacional
 - Per no voler anar junts (cas del G20)
- I Europa és la solució:
 - L'alternativa nacionalitzadora és una fal·làcia, fins i tot per Alemanya (Alemanya no és un BRIC, encara que exporti més a la Xina que a França)
 - Hi ha models bons, com Suècia i Polònia, com la política comercial, com la cooperació al desenvolupament, etc.
 - El món demana Europa: Tunísia, Síria, els ecologistes, l'euro, etc.